

มหาวิทยาลัยสยาม
Siam University

100-107

อารยธรรมศึกษา

Version :1:2553

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป >> <http://elearning.siam.edu>

อาณาจักรอยุธยา

อาจารย์สมชาย สายสุขสวัสดิ์

ปัจจัยส่งเสริมการสถาปนาอาณาจักร

ปัจจัยทางภูมิศาสตร์

ปัจจัยด้านกำลังทหาร

สถาบันกษัตริย์สมัยอาณาจักรอยุธยา

ตลอดช่วงเวลา 417 ปี ประกอบด้วยกษัตริย์ 34 พระองค์
จาก 5 ราชวงศ์ คือ

ราชวงศ์อู่ทอง

สุพรรณภูมิ

สุโขทัย

ปราสาททอง

บ้านพลูหลวง

แรงจูงใจในการขยายอำนาจของ อาณาจักรอยุธยา

★ ความต้องการขยายเครือข่าย
การค้าทางทะเล

★ แนวคิดพระมหากษัตริย์แบบ
จักรพรรดิราช

ปัจจัยเกื้อหนุนการขยายอำนาจของ อาณาจักรอยุธยา

- ทำเลที่ตั้งของอาณาจักร
- ความสามารถของพระมหากษัตริย์
- ระบบการควบคุมกำลังคน
- อาณาจักรโดยรอบอ่อนแอ

ทิศทางการขยายอำนาจ

ทางด้านเหนือ

ผนวกดินแดนอาณาจักรสุโขทัย

ทางด้านตะวันออก

ตีอาณาจักรเขมรได้สำเร็จ

ทางด้านตะวันตก

แผ่อำนาจไปยังหัวเมืองมอญ และ
เมืองท่าชายฝั่งทะเลอันดามัน

ทางด้านใต้

ผนวกแคว้นนครศรีธรรมราชและหัว
เมืองมลายู

สภาพการเมืองการปกครอง

สถาบันพระมหากษัตริย์สมัยอยุธยาผูกพันกับ
คติเทวราชา ด้วยความใกล้ชิดและเลื่อมใสใน
วัฒนธรรมเขมร โดยรวมจึงมีการปกครองระบอบ
สมบูรณาญาสิทธิราชย์

หลักการปฏิรูปการปกครองใน สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ

➤ หลักการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง

➤ หลักการแบ่งแยกอำนาจตามหน้าที่

➤ หลักการถ่วงดุลอำนาจ

รูปแบบการปกครอง

การปกครองหัวเมือง

หัวเมืองชั้นใน หัวเมืองชั้นนอก และหัวเมืองประเทศราช

การปกครองส่วนกลาง

ใช้ระบบจตุสดมภ์

สภาพเศรษฐกิจ

➤ การเกษตรแบบยังชีพ

➤ การค้าต่างประเทศ

แหล่งรายได้ของรัฐ

จังกอบ

ฤษา

อากร

ส่วย

สภาพสังคม

มีลักษณะเป็นระบบอุปถัมภ์ ประกอบด้วยคน 4 กลุ่ม คือ

เจ้านาย (พระบรมวงศานุวงศ์)

ขุนนาง

ไพร่

ทาส

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ๒๕๔๕. สังคมศึกษา.
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

คำถามท้ายบท

- จงอธิบายถึงปัจจัยที่เอื้อต่อการสถาปนาอาณาจักรอยุธยา
- จงอธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้อาณาจักรอยุธยามีความรุ่งเรืองในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- จงอธิบายเปรียบเทียบสภาพที่ตั้งของอาณาจักรสุโขทัยและอยุธยาที่มีผลต่อความรุ่งเรืองที่ต่างกัน
- อาณาจักรอยุธยามีวิธีการแก้ปัญหาระบบเมืองลูกหลวงอย่างไร
- จงอธิบายถึงสถาบันพระมหากษัตริย์สมัยอยุธยาเมื่อเปรียบเทียบกับสมัยสุโขทัย